

GÖMÖR-KISHONT

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Előfizetési ár: { Egész évre . . . 8 frt - kr
Fél évre . . . 3 " - "
Negyed évre . . . 1 " 50 "

Községek és néptanítók egész évi előfizetésénél 2 frt árleengedésben részesítettek.

Az előfizetési pénzek, valamint a hirdetésért járó díjak a kiadóhivatalhoz, Stefanovics József könyvnyomdájába küldendők.

Szerkesztői iroda:
STEFANOVICS JÓZSEF könyvnyomdájában.

Ide küldendők minden a „Gömör-Kishont” szellemi részének szánt kéziratok és levelezések.

Megjelenik hetenként egyszer:
V a s á r n a p.

Egyes szám ára 12 kr.

HIRDETÉSEKET
felvesz helyben a kiadóhivatal, cserencsényi utca Kalla Mihály úr házában. — Budapest, GOLDBERGER A. V. hirdetési irodája Szerévatér 3. sz. — Bécsben, SCHALEK H. I. Wollkeile 12.

Egy négyhasábos petisior hirdetési díja . . . 5 kr.
Nyitól soronként . . . 15 " "
Bélyegdíj minden egyes hirdetésért . . . 30 "

Rimaszombat, szept. 4.

A visszavonás, durva irigység okozott semmittevés, nemtörődömségek, zavart eszmék korszaka lejárt, ma már a nyugati népek példáján okulva, az egyesülések, egyesülés által szerzett közhaszon utáni vágy a cselekvések rugója, az irány. Ez áll egy nemzetre, ez áll egy megyére, egy városra is. A minden oldalról kifejtett emberi természet, hivatás igyekszik a tőkély magasabb és magasabb lépcsőjére emelkedni, igyekszik szellemi és anyagi adományokban részesülni és részesíteni másokat. Ez szintén culminál a nemzetek, megyék, városok életében is. Igen, mert jól tudjuk, a polgárosodás, haladásnak minél magasabb fokára emelkedik egy nemzet (megye vagy város,) minél szebb és nagyobb erényeket fejt ki, annál többen éldelek tagjai közül, a boldogság, jólét élvezetes gyümölcseit.

Mennyire jól eshetik tehát egy városnak, ha mindinkább erőre virul, ha keblének tagjait, nemes, dicső dolgokban emelheti, — boldogságának, szerencsésének talpköveit rakhatja le, az által, ha a kor igényelte követelményeknek megfelel, intézményeket létesít, közéletbe vágó egyesületek megalkotásában vesz munkás részt.

Nem pusztá fecsegés, hiú viszkotegnek fogják keresztelni kifakadásainkat, melyek városunk (megyei székhelyünk) feldicsőítésére célzó hasznos és jók elérésére törnek, a hasznos és jók eddigi elnemérésének okait keresik.

Városunkban lehetőségét, sőt hihetőségét látjuk az előre haladás fő factorainak, egyletek megalakulása utáni felvirágzásá-

nak. Nem egy üdvös czélú intézkedés állana előttünk, melyek jövődő fénytvetnének reánk, melyek szükségű tudása most más városok fejlődésének ismerete önmagunkéval egybeazonosítása vezet. Világosan mutatkoznak látó szemünk előtt a kifejlődés, előhaladás legbizonyosabb jelei, melyek elérésére, létesítésére törni lelkünk sugal.

Szövevényes körülményeink között a teendők sorát megállapítani még — rögtönzés, pillanatnyi fölhevülés következése lenne, — a hideg, csalhatatlan számok és symptomák meg fogják hozni az időt, mikor sorra vehetjük a dolgokat, komoly elhatározottsággal láthatunk a szándékolt kivitelhez. Ekkor ki fogunk lépni a közélet nyilvános piacára, tette ébresztjük azokat, kik a kötelességek teljesítése helyett sülyedni hagyják magukat, sőt mások sülyesztésében is részt vesznek, — és azokat, kik birtokkal, szellemi tehetséggel és egyebekkel vannak megáldva — irigylésre méltó helyzetükben. Ki fogunk lépni, habár megérdemlétt gúny és leczkézéssel, — kitűzzük munkásságunkat a messze jövőbe, — következetes összefüggyéssel adandjuk elő a legégetőbb tennivalók sorát, helyzet és körülmény ismeretekkel a terelveket, indítványozásokat. — Tisztán áll előttünk egyesek üdvre vezető szándéka, városunk előhaladására célzó férfias combinatiója, ezeket tartandjuk irány- és mérvadóul, a czélszerű javítások zsinórmértékeül, mert jól tudjuk, hogy azok segítségével állásunkból ki nem forgattatunk, — okulva a példákon, felmarkolászva a tapasztalás kincseit, rendes hangyamunkával oda jutunk, hová mások olesőbb áron jutottak,

csak azért, mert hamarabb láttak a dologhoz. Így sikerül egy jó, egy nagysze ü kezdet, melynek folytatása magából következik.

— ács.

A gömörmegyei ált. tanító-egylet évi közgyűlése Jolsván.

(Folytatás és vége.)

Ugyan az nap a közebéd után Lukács Sándor min tanácsos trá meg kertészeti előadását, mely különösen e négy pont körül forgott. Hibás faj választás, Talaj viszonyok. Nemesítési eljárás. — A jégkár okai. Terjedelmes, élvezetes előadását a körülmények miatt szűk keretbe foglalva, következőkben ismertetjük: A fajválasztásnál főszűrt fektet előadó arra, hogy miután minden növénynek megvan a maga faunája s vidéknek flórája: olyan gyümölcsfákat kell termelni, melyekről tapasztaltatott, hogy azon vidéket szeretik. A talajt olyan fák tenyésztésére, melyek azon a vidéken fajuk fentartására nem gyümölcsöznek, kényszeríteni szükségtelen, mert a hibás vagy az oda nem illő fajválasztást a talajviszonyok nem tűrik. Tekintetre méltónak ajánlja előadó, hogy a hol folyók medrei voltak, oda barackfákat sikerrel ültethetünk. Hol fűz terem sok: almafákat nem tanácsos (t. i. a fűzeshen) természet. Talaj készitést eszközölhetni némileg — de csak is a vidék fái számára — ha méter magasságu dombocskákat alkotunk s abba ültetjük fácskáinkat; mert eszerint a felnőtt fák gyökörönai a föld felé jutván, a levegő bővebb elverhetése folytán dusabban tenyésznek s kénysze-

rittetnek a gyümölcstermésre is. Ha a fa beteg, mit észrevehetünk arról, hogy a hangyák a fát betegítő parazitákat felkeresik, — a talajt felül trágyázni kell. A fák alatti talajt elgyepesíteni nem szabad. Nyárban a fák megkapálása eszközli a tövében tenyésző burjánok eltakarítását; ez által a felszivható nedvességet egyedül a fa kapandja; míg ha fánk kövérek, bő tápláltatásukat az ott tenyésző kövér gombok folytán gátolhatjuk. Öntözésnél a fa körül árok ásandó s öntözés után reá szárazföld húzatik. Mélyen ültetni fáinkat czélszerűtlen. A törpe fák ajánlatosak tenyésztésre, mert jobban vannak kényszerítve a termésre, mint a nagy fák. Törpe fákat a magoncokból oltás útján eszközölhetni. — Ajánlja előadó törpefák alanyául, a kőkényfát, birsalmafát, korai édesalmafát.

A jégkár okai a fanedv keringésében keresendők. A mely fák tápusak s nedvkeringéseik deczember közepéig is megvannak, azok könnyen megfagyhatnak. A vékony galyu fák nedvkeringései hamar megszűnnek, nem fagynak könnyen meg.

A kerti lomnövényzetet ősszel kitépve a fák tövére kell hányni.

Az itt röviden elősoroltak, széles terjedelemben, érthetőleg adattak: azt hisszük, hogy hazánkban a gyümölcsészet terén eme derék apostola szavai nem hangzottak el a pusztaságban, de tanítóink a kertészet felvirágoztatása iránt nagyobb buzgóságra és tevékenységre serkentettek.

Más nap augusztus 25. az ülés meg-

TÁRCZA.

Egy vendégem.

Búsan, árván, elhagyatva
Jár hozzám egy szenvedő;
Napos vendég, tőröm ötet,
Mert látom, hogy szenved ő.

Panaszkodik sirva, nyögve:
Sirig tartó gyásza van,
Megcsalatra, átok sújtja
Elhagyott, boldogtalan.

Alamizsnát nem kér tőlem
Csak irgalmat esd szegény,
„Oh ne hajts el — így szól hozzám —
Másért nem esengek én!”

Kérdésekre kidagolja,
Hogy gonosz férj úzte el,
Eltaszitva otthon nélkül
Bujdosásra kénytelen.

S egy édes szóm nincsen hozzá,
Vigasztalni nem merem,
Mert tudom, hogy a vigasszal
Több jár, mint egy győzelem.

Mert ez a nő, ki most sirva
Tért meg hozzám — szenvedőn,
A közelmúlt nagy halottja:
Megcsalt, hűtlen szeretőm.

FÓTHI.

Kendi barátom levelei.

Egy, különlegességgel telt, általános érdekre nem számító levélfüzetke az, a mit az olvasónak nyujtok. Telve jó adag naivsággal, később borongó sentimentalissussal — erősen magán borítja az egység bélyegét, — de azért számíthatni vele — egyesek érdekére. Szomorú reminiscenciákkal a háttérben — megérdemli, hogy átlapozzák azok, kik írójával a körülmények hasonlatossága folytán rokonszenveznek.

* * *

Barátom! Örömmel, oly örömmel olvasom s minduntalan szívemben hordom őszinte bölcselkedő szavaidat. Látod édesem, oly vigasztaló, enyhe érzet az, ha én leveledet kapom. Ezen soraidra régóta vártam . . . vártam, de aligha kitalálok — miért? Várakozásomnak oka egy álom volt. — . . . Csütörtök hajnal felé megjelent előttem egy szőke kis fiu, fehér szárnya volt, mint a hatyúnak és rózsás kis ujjai között tartott egy levelet. A kis hirnők csak annyit mondott: „Itt a válasz . . .” s eltűnt. Czimlapjáról ráismertem, hogy tőled jő . . . Felébredtem s indignálódva gondoltam vissza a csaló képre. De mégsem adtam fel a reményt, mi mihamar teljesüle. Te írtál nekem; ugyanazon nap hajnalán jelentést kaptam álmaimban. Ugy-e különös, de lelkemre mondom, igaz. Titkos törvényen alapulhat az egész, oly törvényen, mely két, egymást szerető szívet összeköt. Ez a szőke kis hirnők azzal a fűrtös fejcsékével, mosolygó ibolya-szemével bizonyára a szeretet anyaga volt.

De átugrok üdvösebb (!) térre, — egy kérdés fejtegetésére . . .

Lehetetlen egyszer nem szeretni az életben. Ez, ez legszebb kora az ifjúnak — 18—

25. évig Az jó, ha tudunk ábrándozni, légvárakat építeni a tiszta égboltozattal vis-á-vis. Boldog kor az. Szeretni, szeretni — ! Mire volna másra teremtve a szív, ha nem szerelemre. Nem értem én itt ama szenvedélyes nemi szerelmet, mely korunkat oly undokká, az emberiséget oly rosszá teszi, — nem, hanem a tiszta, eszményi u. n. platói szerelmet. Ez nem bűn, ez nem rossz. Ez megnevesíti a keblt; Isten adta ezt az emberi szívnek. Nem kell isteníteni egy leányt, a mint a modern kor korcs generatiója teszi, de tán szabad a szívnek érezni, szabad titkon, némán gondolni egy valakire. Magamról tudom, mily nemesítő ez. Én azelőtt sok vadat össze-vissza gondoltam, de mióta egy derengő érzet kezdí szívem eltölteni, azóta, ha nem illő merül fel képzeletemben, Örszike nevű lényre gondolok s elpirulok magam előtt, — hinnéd-e, a sátán fut tőlem, mintha füstölővel kergetném. Te másként érzesz e tekintetben, nem csoda, hisz te már csalódtál. Én még nem csalódtam, nem volt kibem. Tavasz van a ligetben, tavasz van az én szívemben is. Tehát ne is csodálkozzál rajtam, tudod, szebben énekel a fülemile, ha páriát leli, — oh akkor, mint csattog lombos kis honában! Így van a szív is. Lelked az istent, kell, hogy imádja, mert másképp nem üdvözülhet, kivüle más bálványt nem szabad a szív elébe tenni, de azért édesem:

„A v i r á g n a k m e g t i l t a n i n e m l e h e t .” Lehetetlen azt elnyomni . . . Szeretni és szeretni, de nem úgy, mint a mai világ szeret. Platói szeretet az igazi szeretet. Gunyolják ma napság az igaz, de szentségtörő mind, ki másképp is képes arra . . . . . Azért vagyok én idealista, azért boldogít engem a madarak éneke, a csillagok ragyogása is. Oh! hisz már tör után nyultam, tán szökést kíséreltem volna meg rideg magányomból, tán most hajléktalan, árván bolyonganék a ha-

zában, tán habsír volna pihenő ágyam, ha nem él bennem a hit, remény, — szívemben az édes, keservet, bajt feledni tanító igazi szeretet. Ez utolsó, nemesebb értelmében véve, teszi türhetővé az életet — addig, a meddig. Ugy elgondolkodom, ugy elmélázom, hogy dalba ful, elhal végre bubánatom — szégyenem érzete. S mindez miért? mert egy új érzelem ábrándozóvá tett, és mert van egy pár hajnali csillag a ronda, elárvult földnek, nemcsak az égnek! Aztán kérde, ha több-e ez a semminél? Több, több mindennél — az istenen kívül a 2-odik gradust ez érzet foglalja el. Igen, igen, az idea, az az igazi, ha nem is oly értelemben, mint Kant és Plató tartották. A realitást, ha meggyőz — elfogadom, az ideát vakon követem. Láttam én azt megtévesztülve eszményemben — Ideálomban. De bizony, nem beszéltem én azzal, nem is fogok, mert magam s. Igy kell annak lenni. Előtted mindenhol, helyet adni fogok miatta az édes keserű bűnnek, de soha a csalódás panaszának. Szeretek, bá reménytelenül . . . Ne neves ki! Jövő levélemben talán bővebb felvilágosítást nyersz; ne is irigyelj, mert igazán oly kevés öröm ért engem, hogy nem egyszer átkozom még az esthajnali csillagot is, miért ragyog, mintegy gunyolva bánatom a szikla-fücsök felett! Mondom, átkozom, de ha Örszikekre gondolok — segíték a bubánatomon, előveszek egyet-kettőt azokból a sirva vigasztaló magyar népdalokból és megenyhül lelkem. Dal volt eddig, dal lesz ezután, amibe én a keserűségemet ölöm.

Most pedig Isten veled! ne haragudjál rám az őszinteségeért, — tudod a gerle madár is, ha szárnyát szegi a vadász, fájdalmát elszokja panaszolni a bereknek, sirva nyögdesel, míg be nem gyógyul. Nekem nincs ligetem, de hiszem, hogy van egy igaz szív, mely megsajnál.

nyitvatván, felolvastattak az egyes bizottságok jelentési, A tisztviselők választására kiküldött bizottság jelentése szerint elnöki tisztségre legtöbb szavazatot nyert Fülep Benjamin, elnökségre Lenkey J. és Fábry J. tanár, főjegyzőségre Wagensommer János; aljegyzőkül: Törköly J. és Ligárt János stb. Most hosszas vita fejlődött ki a választás felett s az elnök kivételével az újonnan választott tisztviselők mind beadták lemondásukat. Törköly indítványozta, hogy Rimaszombat helyet Dobsinát tegyék központul, a mennyiben a rimaszombati tantestület már belefáradt a terhes hivatalok vezetésébe. Ez indítvány el nem fogadtatott. Végre határozatba ment, hogy Rimaszombat maradjon még egy évig a központ, s az újonnan választott tisztviselők lemondása elfogadtatván, még egy évig maradnak a régié. Jövőre új választás lesz, a mikor Dobsina fog központtá tételni.

Felolvastattott erre a pályamű bírói bizottság jelentése. Ezen tételre „A honszerem ébresztése a népiskolában” beérkezett pályaművek közül az egy arany jutalomra érdemesített Prunyi Vilmos munkája, mely egyszersmind a jövő évi évkönyvbe felvételni határozatott.

Jurin Samu, jolsvai tanító felolvasta „Jolsva város kertészetének története” című művét. Röviden, de elég kimerítőleg tárgyalja a város jelenleg is virágzó kertészetét egész 1796-tól, mikor ott az első „cseresznye társulat” alakult. A felolvasás szíves tudomásul vétetett.

A helyi — jolsvai — tanintézetek megtekintésére kiküldött bizottság jelentése nem a legkedvezőbb színben tünteti fel városban levő iskolák berendezését. Egy tanintézetet kivéve, a többinek mint külső berendezése mint felszerelése sok kívánni valót hagy hátra.

Tiszteletbeli tagokul megválasztottak: Lukácsi Sándor, Gönczy Pál, Molnár Aladár, Buzogány Áron, dr. Emericzy Géza és Szentpétery Sámuel.

Tárgyaltattott a putnoki műkedvelő társulat által az ottani népbanknál letett 100 forintos alapítvány, melynek kamatai alapítók által — egy magát a magyarnyelvben kitüntetett gömörmezei tanítónak adandók. Vita után elhatározta a gyűlés, hogy, mivel ily csekély 5 — 6 ftnyi összeg nem egyéb volna alamizsnánál egy tanító számára minden évben a megye által első jutalomra méltatott tanító díjához fog a 100 ft kamata csatoltatni.

Több tárgy között még a tanszer kiállítási bizottság jelentése volt érdekes. Kitértető és elismerő oklevélre több kiállító érdemesített, s határozatba ment, hogy minden tanító köteles legyen iskolájából a kiállításon részt venni, amennyiben eddig sokan elmaradtak ezen intézmény támogatásától. A tanszer kiállítás most is meglepett mindenkit, legfőbb érdeme van benne Fábry János rimaszombati nőnevelő intézet tulajdonosnak. Ezen a népoktatás fejlesztésére oly fontos intézményről külön cikkben óhajtunk megemlékezni.

Jövő évben a közgyűlés helyül Pelsőcz város meghívása elfogadtatván, einök a gyűlést be zárta.

kezelés első és legfőbb feladata a postahivatali hozzáférhetőbbé tenni és a közönség s a hivatalok méltányos igényeit teljesen kielégíteni.

Az állami kezelés magával hozta, hogy a hivatal több osztályra oszlott, miáltal a közönség gyorsabb kielégítése lehetővé vált, valamint az is, hogy a hivatalos órák alatt a közönségnek a postahivattal való közlekedése akadályt nem szenved, mivel az expedíciók részben elkülönített helyiségekben külön tisztviselők által teljesíttetnek.

A hivatalos órák az állami kezelés berendezése folytán következőleg állapítottak meg:

I. A levélposta osztályánál:

Reggel 8 órától déli 12 óráig, és délután 2 órától este 7 óráig.

II. A kocsiposta osztályánál:

Reggel 8 órától déli 12 óráig és délután 2 órától este 6 óráig.

A kézbesítés naponta 2-szer történik, és ezt két postahivatali szolga eszközöndi, és pedig a levélpostai küldeményeket és utalványokat teljesen díjmentesen, a pénz-, érték-küldeményeket és egyéb szállítmányokat az államkincstár részére szedendő alábbi illetmények mellett,

A pénz levelek érték-különbség nélkül házhoz vitetnek, a szállítmányok pedig 1,5 kilogrammig, ha azok terjedelme azt megegedi: kézbesítési díj darabonként 3 kr; ha a küldemény maga házhoz nem vitetik, hanem csak az értesítvény kézbesítetik, értesítési díj darabonként 2 kr.

Teljesen díjmentesen kézbesítetnek, ellenben az egyszerű és ajánlott levelek, a levelezőlapok, keresztkötéses és árumustraküldemények, utalványok és a kifizetésre visszaérkezett utárvételi lapok; a levélhordóknak szigorúan tilva van jutalmat kérni.

A napilapok a levélhordók által díjmentesen nem kézbesítetnek; azonban mindenkinek szabadságában áll hirlapjait a postahivatalnál átvenni vagy átvétetni, s ez díjmentesen történik. Aki azonban lapjait a levélhordó által kézbesíteti, ez megvan engedve számonként 1/2 krnyi díjért, melyet minden hónapban nyugtára a hivatali főnöknek előre kell lefizetni. — A hetenkint egyszer vagy kisebb időközben megjelenő hirlapok, mint keresztkötéses küldemények, a levélhordó által is díjmentesen lehet kézbesíteni.

A kocsipostai küldeményekért járó összes díjakat a levélhordók fogják beszedni, az utárvételi összegeket is.

Az utalványokra nézve azon intézkedés van téve, hogy ezental az itteni postahivatalnál nem csupán 200 frtig terjedő utalványok vétetnek föl, hanem Budapestre és Bécsbe 5000 frtig terjedő utalványokat is föl lehet venni, az erre fölhatalmazott, más államilag kezelt postahivatalokra pedig 1000 frtot lehet utalványozni, — és itt szintén a más állami postahivataloktól eredő, és 1000 frtig terjedő utalványok kifizetnek. Táviratilag 200 frton felül államilag kezelt postahivatalokhoz egy utalványon 500 frtig lehet utalványozni, és itten szintén állami postahivataloktól eredő 500 frtig terjedhető utalványok fognak kifizetnek. Utárvételek állami postahivatalokhoz 500 frtig vétetnek egy küldeményre, és itten ugyanazon összegig kifizetnek.

A fiók-illeték f. hó 1-jétől havonként 1 frtban van megállapítva, melyet a csillagászati naptár szerinti félévekre, tehát minden január és július hónapok 1-jén előre kell kifizetni; a folyó félévből még hátralévő 4 hónapra azonban kivételesen 4 frtot kell előre fizetni.

A postahivatalnál egyszersmind meghatározottak azon záróórak, melyekig minden postamenetre a küldeményeket úgy lehet fölvenni, hogy azon postamenettel elküldetnek, és melyekig a postahivatalnál levő levélgyűjtő szekrények kiürítetnek. Ezen záróórákra vonatkozó kímuntatás a postahivatal helyiségében ki van függesztve, utólag a tekintetes szerkesztővel is fogom közölni.

A postahivatal kezelésére következő tisztviselők rendeltettek ki: Szakszon József postatiszt mint hivatali főnök, Szabó Béla postahivatali gyakornok, Moldován Péter és Trencsényi Mátyás postakiadók. A postahivatali segédszemélyzetet 3 postahivatali szolga képezi.

Midőn mindezekről a tekintetes szerkesztő urat értesíteném, azon érdekből teszem, hogy ezen közleményemet beceses lapjában közzétenni szíveskedjék, hogy e város lakossága a történet s mindenesetre közérdeklő változások fölül fölvilágosítást nyerjen.

Fogadjja tekintetes szerkesztő ur szíves üdvözlömet, tisztelettel maradván

Dr. Biringer Gyula,
m. k. postaigazgató.

LEVELEZÉS.

Rimaszombat szept. 1.

Tekintetes szerkesztő ur!

Az itteni postahivatal a mai napon állami kezelés alá vétetvén, a közönség tájékoztatása érdekében szükségesnek láttam a tekintetes szerkesztő ural tudatni, miszerint az állami

Budapesti levél.

Budapest, 1880. szept. elején

A toastok korát éljük. Ne tessék félreérteni, ez nem pluralis majesteticus sem auctoris, hanem „az” a maga hamisítatlan valóságában.

— Mióta József megállította a napot, az ég alatt csak egy minden kétségen kívül álló tényre nem agyarkodik az emberek skepsise s ez az: hogy földünk forog. De már a közép-pont, mely körül ez az ártatlan siralomvölgy tounáj végézi, annál több vita tárgyát képezi. Mi „boldog pestiek” tetszelgünk magunknak, hogy különösen az augusztusi ünnepek alkalmával egyéb dolga sines a földnek, mint körülöttünk forogni, pedig kérdezzük csak meg Kolozsvárt, Pozsonyot vagy Szombathelyt, milyen ékesen be fogják bizonyítani, akár meghittelt tanukkal, hogy ez rosszakaratu ignoranciával járó középkori tudatlanság. Hát azért becstől-ják világgá ott a Királyhágón tul a dalárok egetverő „Mi riassza fel a magyart” rhapszodikus altató-danájukat, hogy ez a velökigható érv se oszlassa el tamáskodásunkat, miszerint a föld legkisebb porczikája is Kolozsvár mamelek-teremő talaja körül végzi körfutását.

Ha a kolozsváriak le is mondanának e földforgási privilegiumról, Pozsony Kraszlerberjei ezt semmi esetre sem tehetnék, mert ha Pressburg nem volna közép-pont, a föld forgása közben véletlenül magyar földet érinthetne valamelyik gutgesinut purger loyalis csizmatalpa, no és ez a cislajthaniai, granicsár vérrrel telített barbár föld szörnyen megbecstelenitné azt a gsmmtmonarchikus érzelmű kulturálat! De Pozsony nemcsak azért originalis város s került szönyegre, mert a tüzoltók ott gyülekeztek össze országos eszem-izsomra (a magyarságnak azt a mákszemnyi szikráját akarták tál eloltani? hisz arról gondoskodnak a helybeliek is), hanem azért, mert — originalis. Itt kezdődik a civilisation, ha megypost Bácsa és itt végződik, ha jövész Budapestba. Tehát ebben a leendő „egyetem”-es Kis-Bécsben pöczkölték fel 100 (mondó: száz) schwarzgelb lobogót „ad majorem gloriam” tüzoltó-ünnepeinek s még ma is ott lobognának, ha néhány magyar fiu, akinek nem száll rögtön inába a bátorsága, ennek a lobogónak eloltásáról is nem gondoskodott volna.

Hát Szombathely mit csinál ott „als dritter im Bunde” Tán itt is toasztotak? A bizony, Szabó püspök hazafiu malasztal föl-eresztett olyan dikezőt mondott oda Aesculap fiainak, hogy egymásra bámultokban torkukon rekedt a szó, mert ő napnál fényesebben bizonyította, hogy orvos, pap egy fán terem, egy nótát fuj, egy szent kétség (nem háromság, még akkor a sírásót is ide sorozni) mert a hol orvos van, akár előre meghívhatják a papot.

De nem folytatjuk ezt tovább, mert attól tartok, hogy tisztelt olvasóm azt találják kérdezni, hogy én minek hozakolom elő ilyen elcsépelet ódságokkal, noha én erre is kész vagyok a replikával még pedig nem kisebb tekintély mint ben Akiba szájából, a ki azt mondotta elkéseredésben: „Semmi sem új a nap alatt”. Daczára ennek én mégis tudok egy új-ságot: Budapest újra főváros lett, a modern periódok újra elfoglalták árva lakásaikat. A papa elhanyagolt üzlete után néz, a mama a fürdői reminiscenciákon lovagolva még egyre zsémbel, szapulja a kon-kura nőseit és örül — viszontlátott gyermekeinek. Hogy a gyermekek nem melengtetnek hasonló érzelmeket hajlékony szívökben, az csak szeptember 6: kelmenek számítható be, mely Istennek tüzes nyilaként üt be a deák gyerek 2 hó óta építette légvárakba. Nehány nap óta ilyen deák-ár hullámszik utcáinkon. Az apraját még az anya kíséri a fővárosba jó korán, hogy el ne kesse oda beiratni, a hol leghamarabb faragok szívének csemetéjéből doktort. Az ilyen kis jelölt még arany napokat él. Nem úgy a felsőbb stadiumban levő, ugynevezett kamaszkorú, különben teljes képű padfaragóknál. Itt már az idealizmus poharában cizmek ott ül az anyagi gond. — Elég ha az apa Pestre szállította, czéljához közel lévén, a többibe majd bele törődik — rendelkezvén a legnagyobb kincsével: 7 nappal minden héten. Hány ilyen aszott képű ütött-kopott ruhájú, napfényt harapó, szellőt nyelő, szépreményű fölkennt tudománybajnokot láthatni uton-utfélen.

Van még egy osztálya a hon leendő oszlopaik az iskola porát letörölt, emberszamba menő, hivatásnak élő candidatusok. Ezek fölött már döntött a koczka. Az ily koczkavetésnél mindenkinek van beszólása, csak az áldozatnak nincs. A mama váltig agítál az orvosi pálya mellett. Fiát kit már szünidők alatt a cselédek is orvosnak cizmeznek, oly polcon látni, mint a szomszéd-i földesur örököse, vágyainak netovábbja. Ha valakioly vakmerő, hogy ellenvetést koczkáztat, azonnal kész az apellata a nagybátyához, ki hasonló körülmények között jutott carriérhez és a mi fő — fényes parthiehoz. Az apa realisabb, ő prókátort szeretne nevelni fiából. Argumentumnak elég nyomás az, hogy ért a váltógéphyöz, a minek már nem egyszer adta csalhatatlan tanujelét. Szegény tatár csak mikor Pesten, van látja be, hogy ez üres szóbeszéd és a két pálya közül választja a harmadikat, fölcsap philozophusnak, mert ez vezet legolcsóbb és legkönnyebben czélhoz.

Lefkovic Lajos.

— **Kerti mulatság.** „A gömör-kis-honti ifjúság” budapesti köre, úgy látszik, ki akarta engesztelni a Széchenyi-kert lombos fáit, árnyas bokrait, hogy még egy életük majális-félével tegye emlékezetessé itteni vendégserpülését. Ki is engesztelte. A „Három-órása”-i nagyszabásu bál után egy kisebb kiadásu mulatságot rendezett a mi ligetünkben, m. hó 29-én, melyre a 20 krros belépti díj szép és nagy közönséget hozott; hozott volna még nagyobb is, ha az ex abruptotett előleges figyelmeltetés nem terjed ki csupán a nagyon közeli ismerősökre. Így inkább zártkörű, familiáris vigalom volt, épp azért fesztelen, kedélyes. Méltó képmása a népes bálnak. Hja az emlékeket legjobban felidézük, ha tárgyakat minél többször felelevenítjük. — A rendezők úgy, mint a tánczoltók és nézők meg lehettek elő-gedve a sikerrel. Fercso zenekara közmegele-zésre működött, megmutatta, hogy tud méltó képmása lenni a margitszigeti Rácznak. — Az egész táncmulatság viszont arról tett bizony-ságot, hogy csillárok ragyogása, selyem, bársony ruha, ékszer nélkül is lehet mulatni ott, hol a fiatalvri szépség, üdeség varázsa a motiváló tényező.

— **Hubay színtársulata** a „Falu rosszá”-val befejezte előadásait, hogy majdnem két hónapi itt tartózkodása után Tornaly-lyán üsse föl Thália templomát. A felebaráti részvét őszinte hangján szeretnénk neki és társulatának jobb szerencsét kívánni, mint városunkban volt, ha meg lennénk győződve, hogy lángoló buzgalom, lelkes igyekezetekkel oldandják meg feladatukat, de sajnálattal kell kijelentünk, hogy mi a társulatban — egyesei által — csalódtunk. Míg első előadásaikkal, mint kritikánkbán jeleztük, a provinciális társulatot leginkább jellemző szorgalmat, képes-séget árultak el, később hanyagságuk, nemlő-rődömségekkel leontották, a mit építettek, elannyira, hogy utolsó időben alig nyujtottak egy összefüggő előadást, egy élvezetes estét. Hajuknál fogva ránczigtálták elő a drága pénzen szerzett legujabb eredeti népsziműveket, meg-fosztották belső becsüktől, elejtették, semmivé tették. Mi ennek okát a szervezetben, a prop-ortióra szorítókozó megállítási nehézségekben, innen a kedvetlenségben kerestük. Eltekintve azonban mindettől, ha egyes tagjainak közön-ségbántó magaviselését, kotnyelveskedő szoká-sait, szini pályát utálá tevő társadalmi botrá-nyos szerepléseit dobjuk a mérlegbe — igaz-zolva látjuk közönségünk nagy részének közönyét, nem — vagy alig pártolását. Ezt szükségesnek tartottuk megjegyezni önérdékünkben. — Kül-önben dicserjük Hubay tapintatosságát — egy-ben, hogy gondoskodott vendég-szerelések, is-mert művészek fölléptetésé által jobb előadá-sokról is. Őt magát, nejtét, Vauzéli Irmát, Ács Irmát, Kövyt, Aranyossit merhetjük ajánlani a szomszéd város és vidéke színészkedvelő közönségének pártoló figyelmébe.

— **Állami postahivatalunk.** Régen pengetett dolog, hogy a helybeli m. kir postát maga az állam fogja kezelni. Ez ma már tény-nyé vált. Mult hó 31-én a kerületi igazgató — Biringer — és a felügyelő hivatalosan átvették az ügyetől és az új hivatalnokok Szakszon József postatiszt, mint főnök, Trencsényi Mátyás és Moldován Péter kiadók, és Szabó József. kezeibe tették, kik is e hó 1-től megkezdették tisztjók viselését. Midőn városunk új polgárainak nagy felelőséggel járó hivata-lukban területet, munkakedvet kívánunk — a közre háramló kötelelességteljesítés tudatában meleg elismeréssel adozunk öv. Záborszky-né asszonynak, illetve leánya Klementina kisaz-szonynak, ki érek óta ritka ügyességgel vezette a postai ügyeket, boldogult atya után pedig 7 1/2 hónap óta szakképzettséggel, mindenkit lekötöző műveltség és előzékeny modorral oldotta meg, mint helyettes, terhes feladatt. Most örömmel írjuk alá a legjobb ajánló levelet — a közönség jutalmazó közvéleményét. Ez kísérje rövid pheasé után az új életkörbe.

— **Nagy zsidóság, sürgés forgás** észlelhető városunkban. A jövőnek apró nem-zedéke tartja ünnepléses bevonulását a második otthonokba. A papák és mamák megterhelt tárcák és ládákkal vezetik elő a reményteljes csemetéket a beiratásra, szívökre kötven az előadások rendes látogatását, a tanulmányi és erkölcsi előmenetelt, melyek segítségével vál-hatnak csak az egyház, haza és társadalom hasznos tagjaivá — idővel. Boldog ifjúság!

— **A mult hó 30 — 31-iki országos** vásárunk igen élénk, népes volt. Eladók és vevők meglegedéssel távozhattak. A gazdag aratás, a jól fizető termés egy kicsit felvitte ugyan mindennek az árát, de úgy hozza ezt a dolgok rendje, sorja. Bár mindig úgy volna és nem lenne okunk az idők sanyarusága miatti panaszra, mert jutna is, maradna is — jutna magunknak, maradna a szükséges rossznak — a végrehajtónak. — E vásár alkalmával örven-detes tudomásul vettük az eddigi, tarthatatlan rendellenes állapotok, kellemetlenségek megszü-n-tetését, városunk éber figyelme fő- és alkapi-tányának erélyes intézkedéseit. Így van ez jól. Egyre még azonban illetékeseknek érezzük ma-gunkat, felbivni t. i. a buzgó kapitány urat, szüntesse meg azon rendessé vált usust, mely-nél fogva vásárjaink alkalmával a cigányok és zsidók egész dunna, fejel, derekalj-asztagokkal foglalják el a jánosii utcát már két nappal

a vásár előtt, elannyira, hogy tisztességes östümben a pelyhek és egyebek miatt kerülni kell a különben népes helyet, fogattal pedig alig, lehetséges az átmenetel. Mindezt tekintetbe nem is véve — ha csupán a ki tudja honnan hurczolt kóros betegek alól kikerült ágybavalók által okozott furesz szagokra terjed is ki egyszeri tapasztalásunk: elégséges hogy ellenük felszólaljunk s alkalmasabb helyre tételüket kívánjuk.

Gyász-hír. Mészáros Kál-mán ismert közbeesülésnek örvendő tornaljai ügyvéd f. hó 1-én hunyt el Tornallyán. Az ottani ügyvédi kar képviselőjére díszes koszorút helyeztet; temetése általános részvét mellett ment végbe. Nyugodjék békében!

A helybéli „dalkör” ma — 5-én táncmulatságot rendez a „Széchenyi kertben”. A kedélyesnek ígérkező vigalomra felhívjuk a szórakozni vágyók figyelmét.

Ritka családi ünnepély. Rimaszombat volt polgára H a g e d ü s L a j o s jelenleg kassai gyógyszerész és népiparbanki elnök kedves leánya M a r g i t a augusztus 25. édes atyának név — s nagyanyjának 73-ik születés napján váltott jegyet S z e n t l é l e k y Gyula ural. A ritka családi hármass ünnepély a rokonok és ismerősök tömeges részvéte mellett tartatott meg. Szívöböl szűjk volt polgártársunk családi örömeit.

TANÜGY.

A népoktatás ügyében.

(Folyt. és vége.)

E három tárgynak kell uralkodnia a népoktatásnak egész hat — illetőleg kilencz évi tanfolyamán. Az első években a gépies olvasás, összekötve az írás elemeivel (írva-olvasás) a további években az olvasás és írás folytonos gyakorlása, összekötve a nyelvtani szabályokkal és a számvetés először fejben s a számjegyek írásával, kis számcsoportokon, majd miután magash körben: ezek teszik ki egy a rendes, mint az ismételő iskola tananyagának tulajdonképp nagyobb részét.

Az olvasás és a nyelvtan tanításával kapcsolatosan taníthatja s kell is tanítania a tanítóknak a törvény 55. §-ában rendelt többi tantárgyakat, a földrajzot és történelmet, a természetrajz és természettan elemeit, a polgári jogokat és köteleességeket stb, melyeknek a népoktatásban szükséges mértéke részint magukban az olvasó könyvekben, részint külön tankönyvekben, az egyes és e tárgyakban kellően jártas tanító által majdnem észrevétlenül, az olvasatás közben s az azt kísérő magyarázás által a növendékeknek átadható s általuk kikérdezés, az olvasottak ismétlése és saját szavaikkal való felmondása által elsajátítható. Így a tanító még ez-k tanítása közben is mindig az olvasás és írás, a nyelvtan és a fogalmazás gyakorlatát a foglalkozás s ezek keretében adhatja elő és öntheti a gyermekekbe a többi tantárgyakból is a legszükségesebb tudnivalókat.

Ezek mellett a számvetés tanítása önálló vezetést és gyakorlatot igényel.

2. Minthogy a mindennap iskolába járó gyermek, ha kötelezettségének rendszeres megfelelése, 12 éves korában lép ki a tanulás rendszeres folyamából, tehát oly korban, mikor addig szerzett ismereteit könnyen elfelejti, hogy a mindennapi iskolázás által szerzett ismeretei s előhaladása kárba ne vesszen, sőt gyarapodjék, (ezimnek) elengedhetetlen kötelessége mindenütt a hol még nincs, az ismételő iskola felállítására buzditni s ha kell szoritani az iskola-fenntartó községeket (hitközségeket és testületeket) és az akkép felállított ismételő iskolába a gyermekek feljartását épen azon szigorral ellenőrizni, mint a rendszeres mindennapi iskolába.

3. Az ismeretek elméleti uton való megszerzése csak akkor lévén valóban gyümölcsöző, ha a mindennapi élet gyakorlati céljaira is alkalmazhatónak a szerzett ismeretek:

(ezimnek) oda kell hatnia, hogy ez, különösen a kézimunka megszerettetése és kiváló ápolása által a lehetőseggel már a népoktatás megkezdésétől kezdve a végéig minden erejével oda hasson és a népoktatási hatóságoknál követelőleg sürge, hogy ott a hol még nem volt, a népoktatás mellett kertes állítsassanak s ezekben a tavaszi és nyári hónapokban a gyermekek a gazdasági gyakorlatokban, különösen a fa, méh és a hol lehet a selyemtermelésben oktattassanak; az őszi és téli hónapokban pedig, a vidék viszonyaihoz képest valamely kézi munkában, a házi ipar egynemely ágában gyakoroltassanak.

Különösen kiváló gondját fordítsa (ezimnek) arra, hogy a leányok a női munkák legszükségesebbjeire kivétel nélkül megtaníttassanak s e végből a hol csak lehet külön munkamesternek fogadtassanak, a hol pedig erre még megszorítással sincsen mód, mindenesetre a kézi munkákban is jártas elemi tanítónők alkalmaztassanak.

A munkának és a munkaszeretnek magában is végtelen fontosságán kívül, annak szellemi s erkölcsi haszna is kiszámíthatatlan lévén, (ezimnek) mind a tanítók, mind különösen az iskola fenntartók és a helyi iskolahatóság

irányában minden eszközzel oda hasson, hogy a népoktatás a munkaoktatással ilykép mindenütt kiegészítessék.

4. Ismételve hívom fel (ezimnek) figyelmét ez alkalommal is, hogy az oly tanítókra, kik a magyar nyelvben épen nem, vagy nem eléggé jártasak, minden gondját fordítsa, hogy a magyar nyelvet elsajátítsák és azt az általánosan a végéből készítettett vezérkönyvek segítségével, ezek is s általában mindazon tanítók, kiknek iskoláiban a tanítás nyelve nem a magyar, szorgalmasan tanítsák.

5. Hogy a fentebb elősorolt teendők minden irányban kellő eredménnyel végeztethessenek, szükséges s azért (ezimnek) minden erejével oda is hasson, hogy a népoktatási törvény 54. §-ában megszabott szorgalomidő falun legalább 8, városban legalább 9 hónapon át szigorúan megtartassék s ez idő alatt a gyermekek az iskolába pontosan feljárjanak, szorgalmasan taníttassanak és tanuljanak (ezimnek) ezt a törvényt szigorúval is érvényre juttassa s ennek érvényben fenntartásáért mindezek fölött felelőssé tesztem.

A törvény e rendelkezésének szigorú megtartása mellett kötelessége (ezimnek) oda hatni, hogy az iskolafenntartó hatóságok, községek, a szorgalomidő a törvényben meghatározott minimumon túl is, az évek lehetőleg 10 hónapjára terjesztessék ki, a mint ezt hazánk nagyobb városai közül többen, igen helyesen, már is gyakorlatba vették.

Midőn mindezek foganatosítását (ezimnek) ismételve kiváló gondjára és hivatalos kötelességévé teszem, meghagyom egyszersmind, hogy hozzám terjesztendő évnegyedes jelentéseiben az ez irányban tett intézkedései eredményeiről mindenkor kimerítő tudósítást adjon nekem.

E körrendeletet másolatban a törvényhatóságok közig. bizottságaival is közöltem.

Irodalom

Vettük a „Gömör megyei Általános tanító-egylet évkönyvét” az 1878-79 évekről. Ez évkönyv Lenkei János főjegyző ügyes tollából hoz jelentést az egylet évi működéséről II. III. Részben. „Miként állhatók fel a falusi nyári kisdudovodák” — Fülep Benjáminról; — 1878 Rozsnyón, 1879. Putnok, városokban tartott ötödik és hatodik közgyűlések jegyzőkönyveit, majd az egylet alapszabályait. A IV. rész jelentést közöl a tanszermuzeumról, könyvtári, mérleg — s vagyoni állási kimutatást, — jelentést az „Eötvös” — alapról. Közli még a tisztikart s a névsort 1879 évről. E szerint az egyletnek van 8 alapító, 30 pártoló és 194 rendes tagja.

Rill József „Magyar Paedagogiai Szemle”-jének VIII. füzeteét kaptuk. Tartalma — mint mindig — jeles, kiváló. Az egész „Szemle” meglep. Tűkór az, melyben a hazai tanítók tapasztalatai és oktatási tükröződnek, mely Pestalozzi tanítványait egyesíteni képes, hogy egy lélekkel, egy szívetl harcoljanak az iskola valódi érdekei mellett. Oly lap, mely bármely külföldi tanügyi lappal méltán versenyezhet.

Előfizetési felhívás. Folyó évi november hó közepe táján kerül ki sajtó alól egy 11-12 nyolczadrét ivre terjedő beszély-gyűjteményem. Ez első munkám, melyet mint szerény kezdő összegyűjtve közkézre bocsájtok, minden ajánlatnál nélkül. Annnyit azonban mégis megjegyzek: nagyobbára J ó k a i M ó r u r egy népszerű lapjában (Igazmondó) láttak első napvilágot. Fogadják barátaim, ismerőseim s az egész művelt olvasó közönség rokonszenvesen. A kezdet nehézségeit legyőzni, megvallo, nagyon nehéz, különösen nekem kezdőnek, a ki csak a kezdetnek kezdetén vagyok még, és felette jól fog esni, ha a kritika e körülményre tekintettel lesz, ösztönözi fog a további munkálkodásra. Szorgalmam eme gyümölcse nem lesz ragyogó méteor, hanem szerényen pislogó mécsvilág, mely megvilágítja a szívét, megmelegíti a lelket minden árnyoldala mellett is. Előfizetési ára 1 f o r i n t. Kérem tisztelt előfizetőimet, szeptemberhó vége vagy legfeljebb október hó 10-éig úgy az előfizetési összeget, valamint a gyűjtő-íveket saját nevem alatt Iglóra — Szepes megye — beküldeni, hogy a példányok nyomtatási számát annál pontosabban eszközölhessem. Gyűjtőknek minden tíz példány után egy tiszteletpéldány jár. Szepes-Igló, 1880. augusztus hó végén. Mély tisztelettel V i d o n y i J ó z s e f, táviratdátist. Megyei sajtónkban is előnyösen ismert fiatal novella írókn az első gyűjteményét melegen ajánljuk a szépirodalom kedvelőinek. Előfizetési pénzeket elfogad lapunk szerkesztőisége is.

CSARNOK.

KHÜN HERKULES KALANDJAI.

REGÉNY.

Irta: SUE JENŐ

— Fordította: B. —

(3-ik közlés.)

— Megvagyok elégedve — mormogá bágyadt hangon Herkules — egy mártír elszánt-ságával ki magát halálnak áldozá.

— Ó meg van elégedve. Kiállott győzelmi hangon az írnok, elfeledve, hogy Herku-

les csak az ő szavait ismételte. — Ó meg van elégedve — míg mások oly sokan magok a legbátrabbak is, ha ily vesélyekre gondolnának, minden bizonnyal moudának: az érdőben is! — vagy legalább: Ejnye! — De ő nem, ő elfogulatlanul így szól gyöngéd hangján: Én megvagyok elégedve!

— Valóban, rettentetlen uram, én meg van elégedve? — Lelkemre ez valódi szerencse, kiáltá az írnok szenvedélyvel tekintve fiára.

Ezután homlokon ütve magát e fáradhatlan kelapelő — fölkiáltá:

— És én elfedtem, hogy fölvilágosítsalak, hogy és miért van háborunk s hol van a harcok színtere. Emlékszel-e még öreg barátomra Rud-schop őrnagyra, ki tíz év előtt Surinamba ment? — Igen, atyám!

— No jó, ezen levél tőle való; írja, hogy Guyana lángban áll a négerek fölázadása következtében — hogy csapatokat kérne a kormánytól — hogy — hanem inkább felvelsom a mit ír; ez által megismered a dolgot s élvezheted a veszélyek előzőit, melyeket megosztani — látom — égsz a vágótl. Ezen jó Rudschop a legjobb ember a földön, szölt az írnok megindult hangon —, igazi jellem a régi aranykorból! — Ah, boldogabb nálamnál, nem sokára láthatod őt. Hanem most figyelj. Rettentetlen szíved bizonyára nem egyszer föl-föl dobban harci tűzében.

És a tengernagysági írnok elkezd olvasni élénk átható hangon, a mi következik:

Paramiabo, decz. 20. 1771.

Utolsó levelém óta sok minden történt itt kedves barátom! Épen most jöttem vissza Paramiabóba, miután Guyana rengetegeiben egy házom héliig tartó sétát tettem, hogy a fölázadt négerekre és szövetségeseik — az indiánokra vadászatot tartsak. Hogy némi fogalmad legyen ezen vadászat menetéről megjegyzem itt, hogy hat század karabályossal, tehát körülbelül 900 emberrel indultam ki, s tegnap 816 emberrel kevesebbet hoztam haza; az a 84 is úgy el van csigázva, hogy összesen, mint a közmondás tartja, nem érnek egy fagarast se. Részemről panaszra nincs okom, mert sebet se kaptam, csak egy lövést a zombomban, egy bádútást a fejemre s két borgos nyilvesztőt a balkaromba; csak azt nem tudom, vajon a nyilvesztők mérgezettek voltak-e vagy nem, mert úgy tetszik, hogy a vadak bizonyos mértékig csak kilencz nap múlva hatnak (mint látod barátom épen mint veszettség) s most a hetedik napja, hogy ezt a veszedelmes portékát a zsvány négerek beplántálták a balkaromba. Ha a nyilvesztők mérgezőek voltak, úgy szép történet kerekedik belőlük. Először is sötét kékre változik testem színe, azután zöld s végre fekete foltok fognak testemem mutatkozni; három napig esattogatom és esikorgatom fogaimat, mintha eb volnék, miközben tekerődzöm. hányódom, vetődöm mint a féreg, melynek farkát elvágják s mint a vakond turni fogom kinömben a földet, de ha a méreg nincs kellő szakkismerettel elkészítve, vagy pedig már régi, mállott, úgy testemnek balfele nyomorék marad.

Apropos! a testről eszembe jut, hogy földidet Dumolardot, ki oly jól tudott játszani a klarinéton s a himzett batiszt nyakkendőket oly igen szerette, elfogták a piannakotaw-indiánok, kik a négerekkel szövetségben vannak, azután megették.

Altisztem Piper, kit te is ismersz, akkor szintén foglya volt az indiánoknak; miután az én Dumolardomat megfosztották fejbőrétől, megsütötték úgy a mint volt. Piper mondja, hogy Dumolard menyegzői pecsenye gyanánt szolgált a piannakotaw törzs főnöke leányának lakodalmán. Ezen főnök, kit Urow-Kurownak hívnak, feleségül vette saját kisasszony-lányát egy gyönyörű rézszínű, mindenfélől sárga és sötétzöld színekkel tetevirozott lenyáknát, alsó ajkán három jaguar fogat viselt függő gyanánt, melyt ő maga ölt agyon. Mindezeket altisztem Piper beszédei után közlöm ki, maga az igazság. Maga Piper nem megszűrésre de megfőzésre volt szánva, s a következő napon reggeli gyanánt tálaltatott volna föl, hanem oly szerencsés volt, hogy megszökhetett. Ő most nálam van s általam tisztelettel üdvözöltet téged. Még azt is tudatom, hogy van Hop visszavonulásunk alkalmával elpusztult és pedig fájdalom! a legkomikusabb körülmények között; tudósíthatod családját az érdemes kassaperceptorunknak, melyet te ismer. Alkonyfelé járt az idő, nagy erdőben valánk egy gyökerekkel benőtt tó partján, vigyázva és félelemmel ma-siroztunk a roppant fű között, nehogy vagy négerek vagy indiánok esele közé jussunk. — Itt van épen egy gojvasztamm” szölt hozzám van Hop atyus, miközben egy ledől fatörzsre mutatott, mely a nagy fű között hevert: „lelkemre én leülök rája, mert tökéletesen elfáradtam. Válszemem kétségkívül meg van mérgezve, mert hideg borzongatást kezdek érezni, annál rosszabb! — én nem megyek tovább akár a négerek ölnék meg, akár a jaguárok vagy piannakotárok fainak meg az nekem mindegy. Verné meg az isten ezt a háborút!”

„A hogy tetszik van Hop atyus ur” szöltam; jó kinézése most tudom, terhére van (mert tudnod kell, hogy a jó ember, oly kövér lett mint egy hordó), de ki tehet róla; de ha szilárdul el van határozva, hogy tovább nem jön, úgy egy szolgálatra kérem: tegye meg azt a barátságát s adja ide csizmáit. Három nap előtt ott ragadtak csizmáim a mocsárban s most álló vér mind a két lábam. Ön nagyon

lekötelezve”. Hm mily derék fiatal ember ön — felelt az öreg önző. — Épp oly szívesen tartom én meg csizmáimat. Majd csak megújul még erőm s tovább mehetek, ha kibíteném magam”. — A hogy tetszik”, felelém én, felindulva ez önzésen. „Én kértem csizmáit mert önt elveszettnek tartottam, de mivel ön oly makacs, ne beszéljünk róla többet, jól tudom, hogy enyémek lesznek melyeket ön meg akar tartani, — csizmáim!”

Nem gyanítottam, hogy úgy eltaláljam a valót. Látni fogod mint bűnhődött az öreg rut önzése miatt, melyet különben én szívóbb megbocsátok neki. Még beszéltem, midőn két lövés hangzott követve egy rakás nyilvesztőt; csakugyan cselbe jutottunk. A mit vártam megtörtént. A piannakotawok harcziállásukat hangoztatva reánk törtek. Mi megfutamtottuk őket s én magam kettőt megöltem. Körülbelül egy negyedórát tarthatott a harc s én visszatértem a tóhoz, hogy egy kis csoport indiánt üldözsek, kik a tóba vetették magukat, hogy átusszanak. S mit láttak a víz partján? Egy roppant boa kigyót, melyre a van Hop atyus, ki fatörzsnek vélte, letelepedett. A boa meg volt meredve mint ezen állatok szoktak, ha valamit igyeksenek lenyelni, mely azonban nekik túlságosan vastag. Képzeltetted e jelenetet. Miután a szegény pénzártnokot félig szétnyomta és fakasztotta, háromnegyedét van Hop atyusnak elnyelvé fejénél kezdve, mert lábai még filógtak az állat szájából. Altisztemnek Pipernek jelt adtam, s ő követelt engem; egy bárdcsapással szellete az állat fejét, a többi testrészt végtelen kanyargás közt kinlódott, de a fej fogva tartá van Hop atyus. Már késő volt minden s az egész mit altisztem Piper kincstárnokomból megmenthetett, valának a csizmák, melyek kitűnő szolgálatot ténének nekem, s melyeket most is hordok, s ez mutatja mint látod, hogy van Hop atyus jobban teszi, ha csizmáit jó szántából nekem adja, mert köszönetemet érdemelte volna ki. Felfoghatod, hogy az ily háboruban nem igen gyöngéd módon van hangolva az ember, mert szemelőtt kell lebegni a közmondásnak: igyekezzél azt tenni másoknak, a mit nem akarsz, hogy azok tegyenek neked. Katonáim is oly gorombák lettek, hogy a hány négert vagy indiánt találtak, biztosítlak róla, hogy mind felakasztották.

Elfeleltelek tudósítani arról, hogy miképen kezdődött a fölkelés. Körülbelül tíz év előtt több maron-néger a szuriumi erdőségekre menekült, felső részére a Copemann és Saramec-folyókák, — nézz utána Guyana térképén. — Folyton, folyvást érkeztek e zsványokhoz szökevény négerek s velők egyesülve, oly játkot kezdének, hogy kényszerülve volt több katonái és benszülött csapat ellenök menni, de mind a katonák, mind a benszülöttek megvették, végre a dolgok oly messzire mentek, hogy a garmatosok béke kedvéért, és mert az borzasztótlótló reakjuk, hogy jószágaitat felégetve, elpusztítva lassák, alkudozni kezdének a négerekkel s megengedék, hogy Sarameka bal partján maradhassanak azon föltétel alatt, hogy a folyót át nem lépéndik. Eg épen olyan volt, mintha egy csapat farkassal megéjrtetnék, hogy a juhnyáját kimélni fogja; a négerek átmentek a Saramekán s többször beütöttek a mezőkre.

Mióta a tolvajok felütöttek tanyájukat a Sarameka partján, azóta e vidék menedék helye lett Guyana minden gazemberének; tíz év óta kényszerülnek a lakosok e rablók ellen harcolni, vagy pedig adót fizetni nekik. De különösen az utolsó év kezdete óta vezérök Czamczam oly remítő lett s betörései oly pusztító, hogy három hét előtt parancsot kaptam, miszerint e banditákat a rengetegeket, mocsárokat, ingoványok vagy mint nevezik Biri-biri közt vagy a hol találom össze fogdossam. (Folyt. köv.)

Közgazdaság.

„Az Anker” élet és járadék biztosító társaságánál 1880. július hóban benyújtott összesen 655 bevallás 1,417,215 frt biztosítandó összeggel, és pedig 432 bevallás 319,900 frttal halálesetre és 223 bevallás 319,863 frttal életesetre.

Kiállítva lón 359 kötvény 569,536 frttal halálesetre és 204 kötvény 272,907 frttal életesetre; összesen tehát 560 kötvény 838,443 frttal.

A havi bevétel volt 167,887 frt halál-eseti díj, és 106,863 frt; betételekben, összesen 274,750 frt. —

Halálesetekért kifizetett 65,908 frt. — Ez évben benyújtott 3746 bevallás 7,703,948 frttal, is kiállított 3612 kötvény: 6,415,022 frttal, ugyanezen időben bevételt 1,663,952 frt; — halálesetekért pedig kifizetett 400,096 frt. —

A társaság működése kezdetétől fogva halálesetekért kifizetett 9,49,439 frt, és az 1871-79-ik tulélesi társulás (Associatio) eredménye 12,656,084 frt. volt.

Piaci árak. augusztus 30-án tartott országos vásárunk alkalmával következő piaci árak lettek a város hiteles jegyzőkönyvébe följegyezve: He k t o l i t e r e n k é n t. Buza 7 ft. 80 kr. 7 ft 50 kr. Feles 5 ft 80 kr. Rozs 5 ft. 50 kr. 4 ft. 90 kr. Árpa 4.3 ft 80. kr. Zab 2 ft. 10 kr. Kukoricza 6 ft. 75 kr. Burgonya 3 ft. 00 kr. M é t e r m á z s á n k é n t. Buza 10 ft 50 kr. 10 ft. 30 kr. Rozs 7 ft. 50 kr. Zab 6 5 frt. — Széna kötve 1 frt 50 kr. Takarmány szalma 45 kr. Alom szalma 25 kr. Zsupszalma — frt. 90 kr. GYÖRY K.

HIVATALOS RÉSZ.

HIRDETMÉNY!

A megyei bizottsági őszi közgyűlés határnapja, — melynek kiválóbb teendőit, a rendszeresített alpenztárnoki hivatalnak választás útján leendő betöltése, — az 1881-ik évi megyei elő költségvetés megalapítása, s egyes bizottságokban üresedésbe jött tagsági helyek betöltése, — képezendik, — főispán úr ó méltóságával egyetértve folyó évi szeptember hó 20-án s szükséghez képest a következő napokra Pelsőcz városába kitűztetvén, — ez iránt a közönség és a megyei bizottsági tagok azzal értesítetnek, — hogy a közgyűlésen megjelenve, — a tanácskozásban személyesen résztvenni sziveskedjenek.

Rimaszombat 1880 augusztus hó 28-án.

SZONTAGH,
alispán.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

A rimaszombati kir. törvényszék helyiségei fűtéséhez 1881-ik évre szükségelt mintegy 170 köbméter cser vagy búkk hasábos tüzfának árlejtés utjáni beszerzésére határidőül f. évi szeptember hó 27 napjának d. e. 10 órája tűzetik ki, melyre a vállalkozni kívánók a rimaszombati kir. törvényszék helyiségébe meghivatnak. — A szerződési feltételek a törvényszék elnöki irodájában addig is megtekinthetők

MARTON RUDOLF,
kir. törv. elnök.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

A rimaszombati kir. ügyészség hivatali helyiségeinek 1881. évi fűtésére 16.4-, a rimaszombati kpnti börtönök fűtésére 98.8 a pelsőczyi kpnti börtönök fűtésére pedig 122 és fél, összesen tehát 236.17 köbméter kemény tüzifa szükségeltetvén —

ezen tüzifa együttes esetleg különleges szállításának biztosítására árlejtés hirdettetik, s árlejtési határnapul f. é. szeptember 27. d. e. 10 órája a rimaszombati kir. ügyészség hivatalos helyiségébe kitűzetik, melyre a vállalkozni kívánók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árlejtési feltételek fentvezett kir. ügyészségnél addig is megtekinthetők, és hogy az árlejtés határnapjáig írásbeli ajánlatok is elfogadhatnak.

Rimaszombatban, aug. hó 25. napján 1880.
JÁN JÁNOS,
kir. ügyész.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

A rimaszombati kir. ügyészség felügyelete alatt álló rimaszombati és pelsőczyi kpnti börtönök helyiségeinek 1881. évi világításához szükséges kőolaj szállításának együttes — esetleg különleges biztosítására Rimaszombatban a kir. ügyészség hivatalos helyiségében árlejtési határnapul f. é. szeptember hó 28. napjának d. e. 10. órája tűzetik ki, melyre a vállalkozni kívánók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árlejtési feltételek addig is a rimaszombati kir. ügyészségnél megtekinthetők,

s az árlejtés napjáig írásbeli ajánlatok is elfogadhatnak.

Rimaszombatban augusztus hó 26. n. napján 1880
JÁN JÁNOS
kir. ügyész.

Szerkesztői üzenetek.

Ciprus. Nos? Hallunk-e már szép szót? Készülünk a búcsúzóval
K. F. Kendi barátunk haragszik-e az ártatlan és hasznos tréfáért?
B. L. A jövő számban elfogyasztjuk.
L. J. Türelemet — egy hétig Kérjük a folytatást.
Pattagi Péter. Még megbeszéljük, hogy illő módon cifrázzuk fel.
J. S. valószínűleg a jövő számban hozzuk.
V. J. Készséggel teljesítjük kívánságodat. Levelben többet

Felelős szerkesztő:

PETÓ FORUBSZKI PÁL.

Fődolgozótárs:

FÓTHI BÉLA.

HIRDETÉSEK.

Makkeladási hirdetés.

Báró **Luzénszky Henrik** úr tulajdonát képező **JELENEI, BAKOS-TÖRÉKI** erdejében mintegy 2200 holdat képező téren levő

MAKKTERMÉSE

ezennel eladóvá tétetik, a venni szándékozók bővebb tudósítást a tisztartói hivatalnál nyerendnek.

NESSSEL ALAJOS,
tisztartó.

STEFANOVICS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA RIMASZOMBATBAN.

Ajánlja magát mindenféle nyomdai munkák legjobb és lehető legolcsóbb áron való kiállítására. Készít: könyveket, füzeteket, időszi- és folyóiratokat. Továbbá: hirdetményeket, falragaszokat, körleveleket, esketési- és gyászjelentéseket. Tánczvigalmi- és mindennemű meghívó-leveleket, tánczrendeket. — Árjegyzékeket, számlákat, táblázatokat, étlapokat, és látogató jegyeket. Egyáltalában minden alkalmi munkát. — Elvállal politikai vagy szépirodalmi heti- és havi közlönyöket nyomtatásra és szétküldésre, jótállva a pontos megjelenésért.

==== Vidéki megrendelések lehetőleg gyorsan és jutányosan eszközöltetnek. ====

Hirdetések a „GÖMÖR-KISHONT“ részére felvétetnek és jutányos áron számíttatnak. Többszöri hirdetmény árleengedésben részesítettik.